

Lepšia demokracia

Princípy zastupiteľského usporiadania štátu

Konrad
Adenauer
Stiftung

ClimatePartner^o

klimateutral

Druck | ID 53323-1611-1001

Dielo a všetky jeho časti sú chránené autorskými právami.

Jeho použitie bez súhlasu Konrad-Adenauer-Stiftung e.V. nie je dovolené.

To platí predovšetkým pre kopírovanie, preklady, ukladanie na mikrofilmy, elektronické archivovanie a spracovanie.

Pôvodný názov: Die bessere Demokratie. Grundsätze für eine repräsentative Ordnung

© druhého nemeckého vydania 2017

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V., Sankt Augustin/Berlín

© slovenského vydania 2017

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V., Sankt Augustin/Berlín

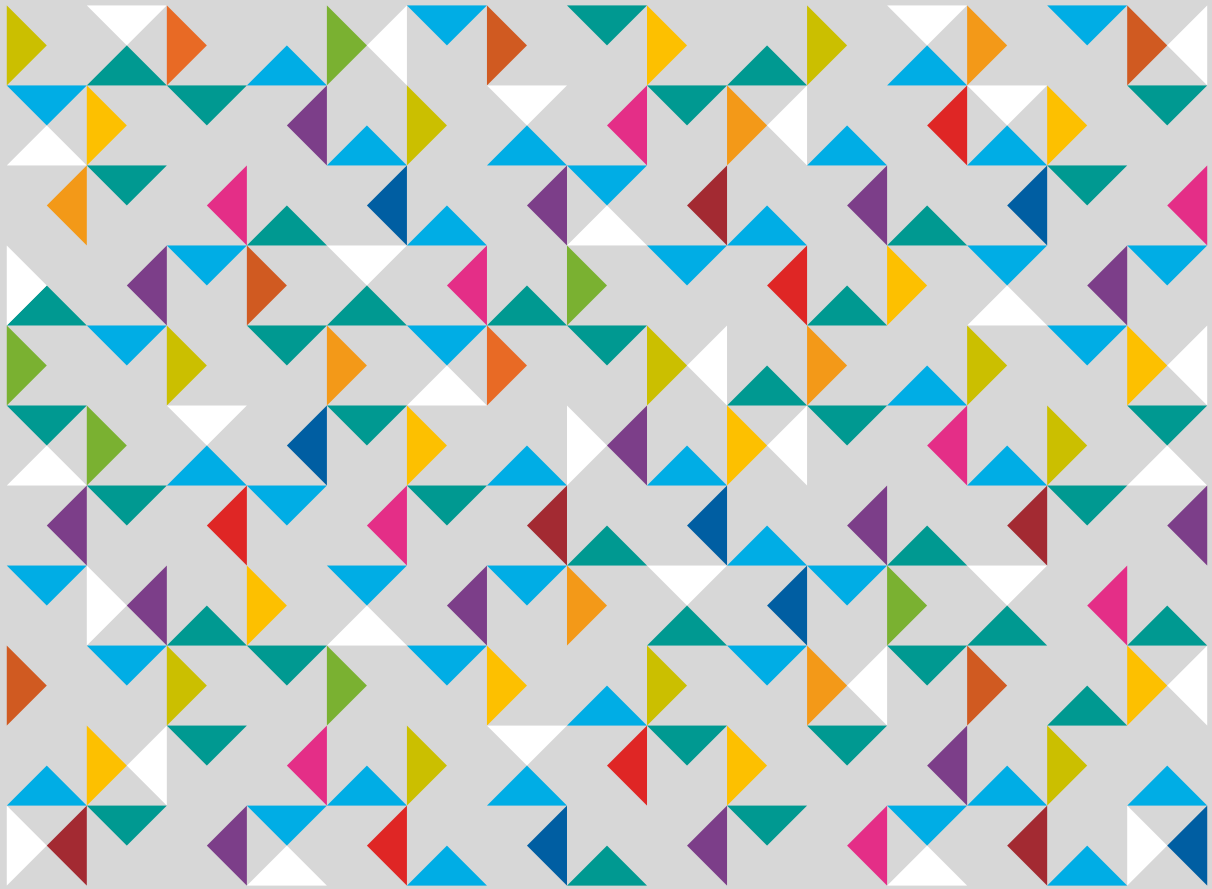
Dizajn: studio kruska kommunikationsdesign, Berlin.

ISBN 978-3-95721-295-5

Lepšia demokracia

Princípy zastupiteľského usporiadania štátu

Vydala Nadácia Konrada Adenauera na Slovensku

Prečo je demokracia úspešná.

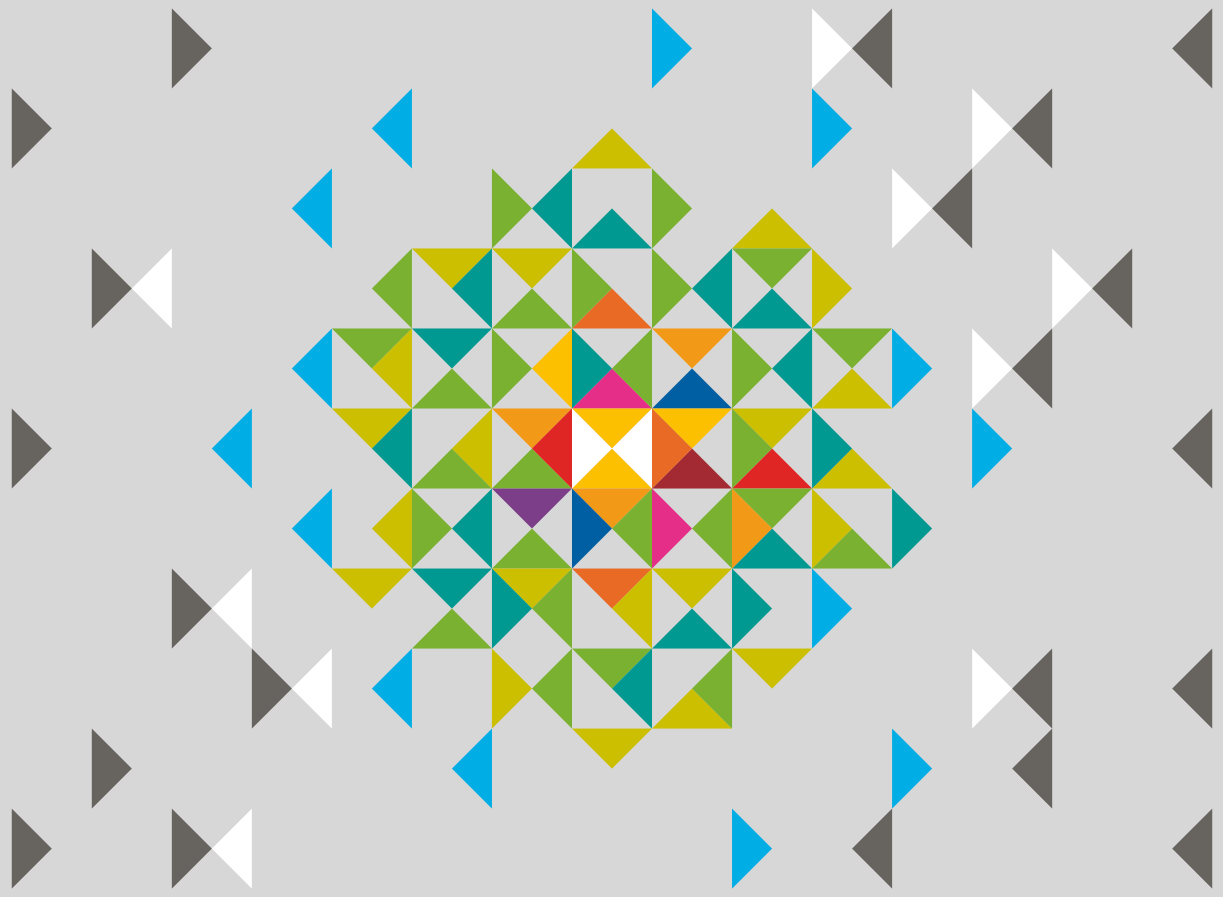
Demokratický systém chráni slobodu, právo a blahobyť, a ako taký vytvára pre občanov najlepšie predpoklady pre dobré spolunažívanie.

Slobodné voľby umožňujú občanom účasť na spravovaní štátu. V demokracii môže každý prevziať zodpovednosť a uchádzať sa o verejné funkcie. Demokracia zosúladzuje slobodu jednotlivca so záujmami spoločnosti. Tak sa rodí zmysel pre spoločné dobro.

Vláda je viazaná vôľou ľudu. Demokracia sa tak stáva akceptovateľnou a stabilnou. To je tajomstvo jej úspechu.

Demokratické systémy musia spĺňať mnoho požiadaviek, dajú sa organizovať rôznymi spôsobmi. V tejto publikácii sme sformulovali princípy zastupiteľskej parlamentnej demokracie, ktoré považujeme za základ pre budovanie lepšej demokracie.

Takto chceme prispieť k šíreniu a podpore zastupiteľskej parlamentnej demokracie.

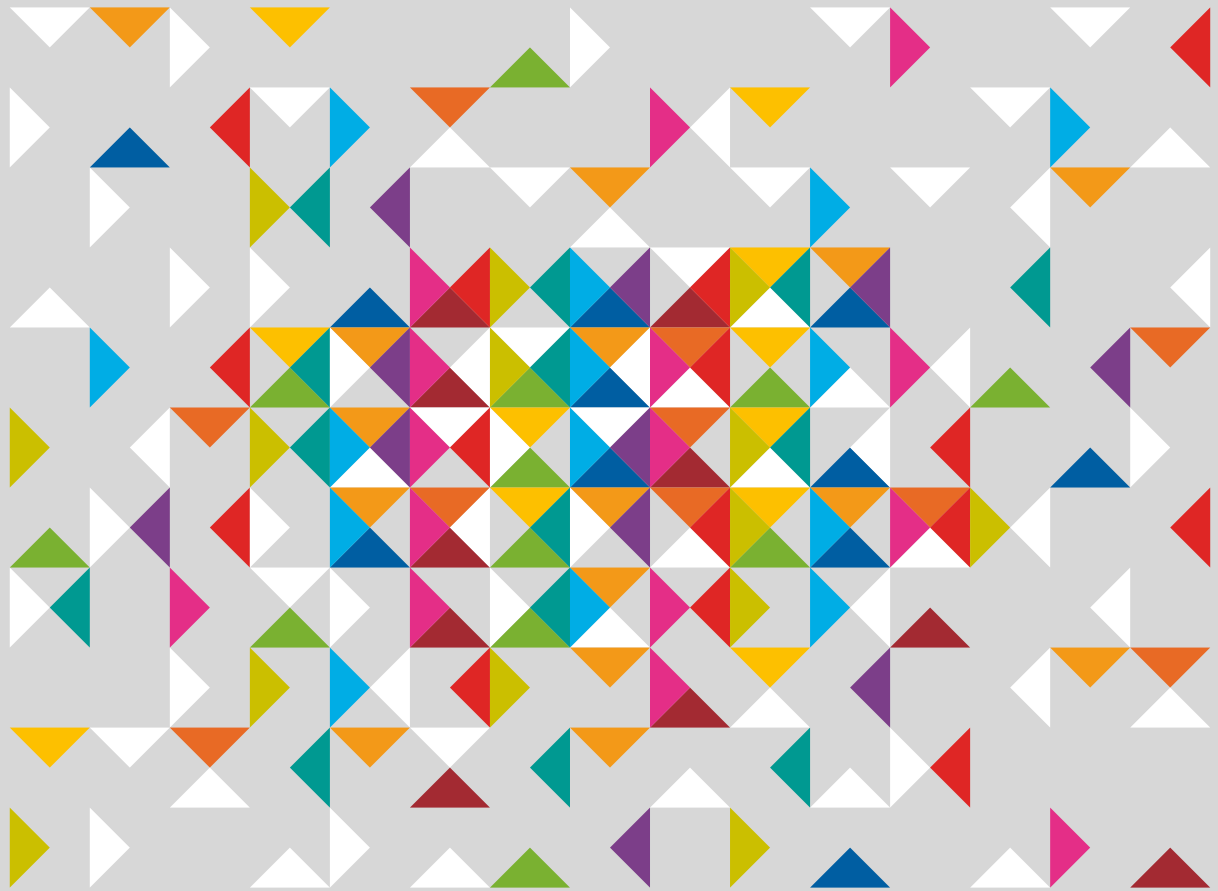
Dôstojnosť človeka je nedotknuteľná.

V centre politiky má byť rešpektovanie dôstojnosti každého jednotlivca.
Človek tu nie je pre štát, ale štát je pre ľudí.

Štát musí dodržiavať základné ľudské práva vo všetkom, čo robí.
Základné práva nás chránia a zaručujú našu slobodu.

K dôležitým základným právam patrí právo na život a nedotknuteľnosť osoby,
rovnosť pred zákonom, sloboda prejavu, sloboda zhromažďovania, náboženská sloboda,
nedotknuteľnosť obydľia, právo na vlastníctvo, rovnoprávne postavenie mužov a žien,
sloboda pohybu.

Pri porušení základných práv sa môže každý domáhať súdnej ochrany.
Demokracia nemôže existovať bez základných práv.

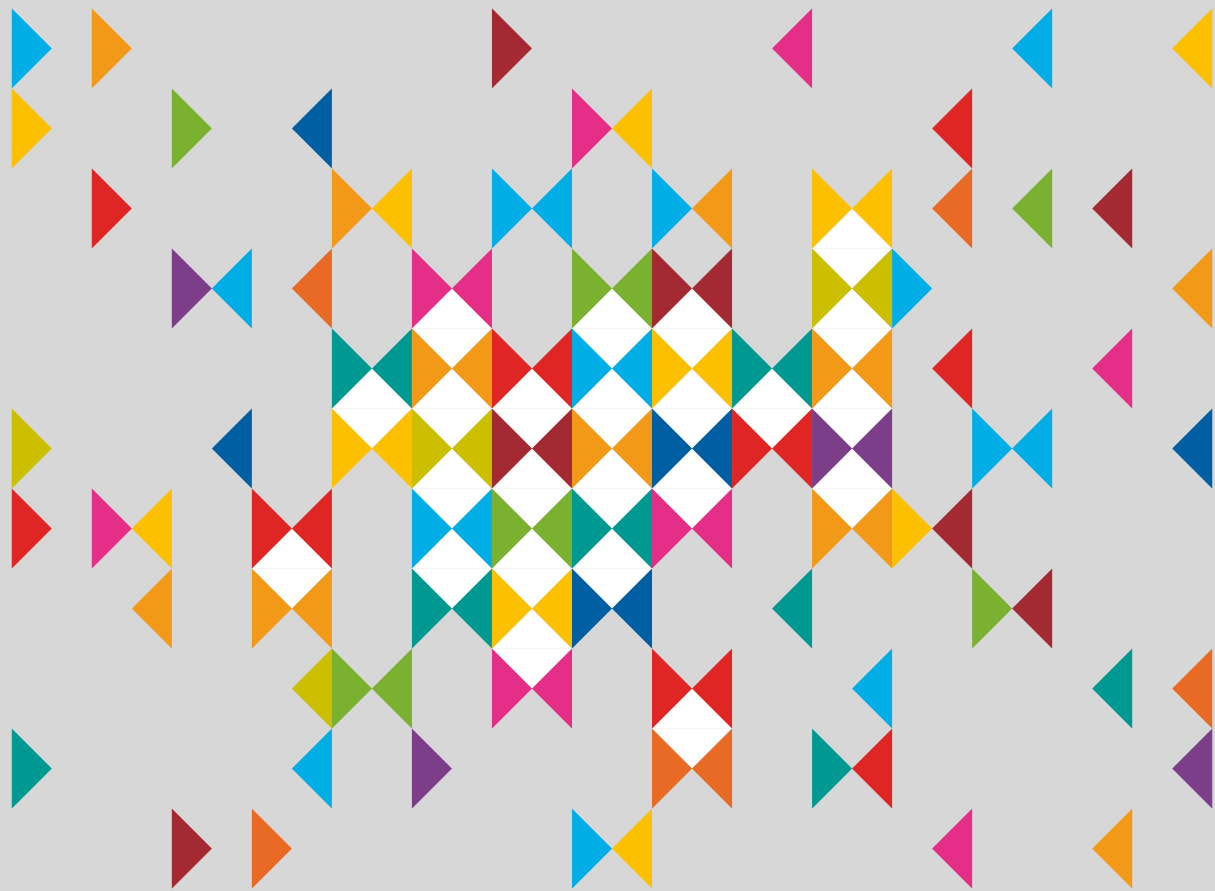

Rozmanitosť prispieva k spoločnému dobru.

Moderné spoločnosti sú rozmanité. Naše spolužitie formujú rôzne názory a spôsoby života. Demokracia vytvára priestor, v ktorom občania môžu vyjadrovať svoje osobné záujmy.

Strany, združenia a občianske iniciatívy združujú ľudí na základe spoločných záujmov a zapájajú sa do boja o politické smerovanie spoločnosti. Pevné pravidlá hry sú zárukou, že politické rozhodnutia budú prijímané v záujme spoločného dobra.

Také politické rozhodnutia sú potom prijateľné pre občanov. Rozmanitosť a zameranie na spoločné dobro prispievajú k stabilite demokracie.

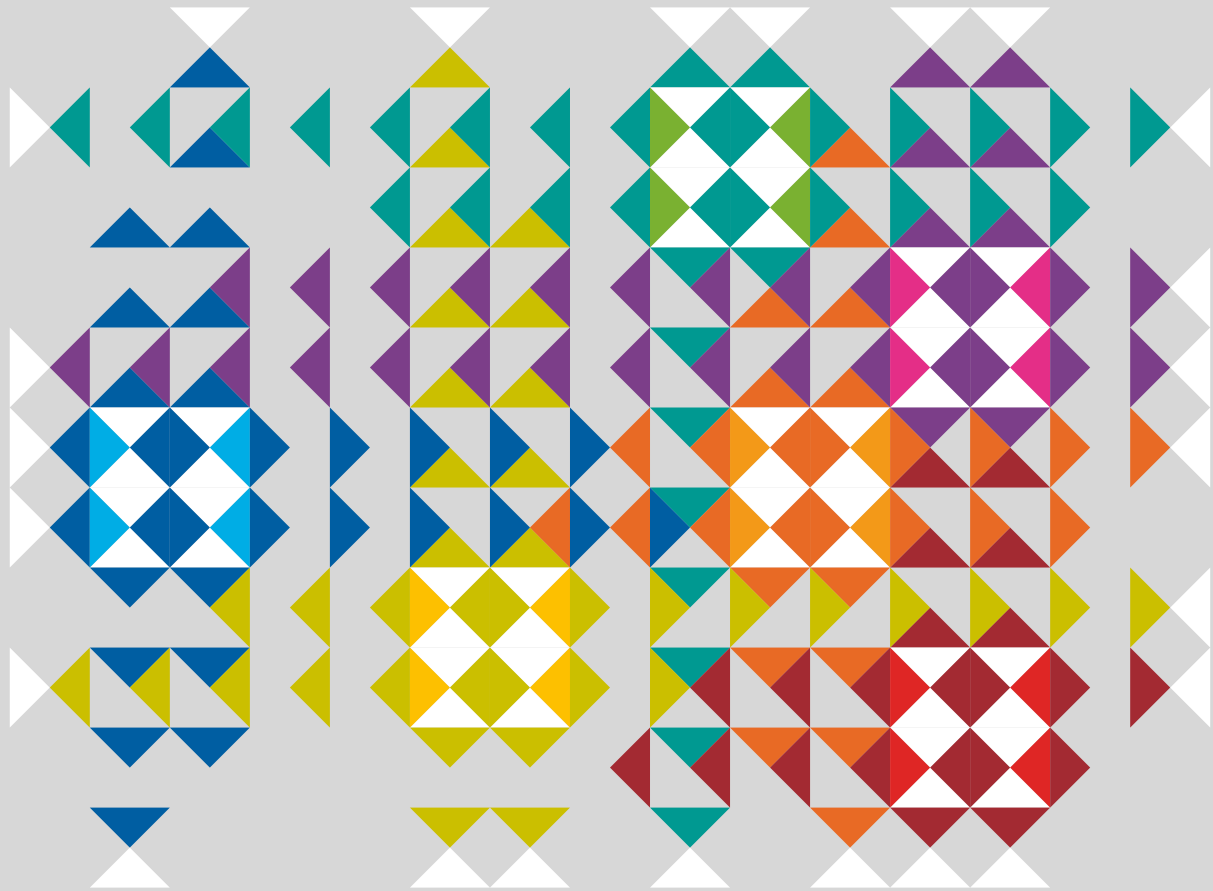

Dobré rozhodnutia spájajú.

Rozhodnutia o smerovaní v politickej, hospodárskej či sociálnej oblasti sa dotýkajú nás všetkých. Preto potrebujeme dobré rozhodnutia.

Dobrá politika si vyžaduje intenzívnu výmenu rozdielnych argumentov. Nie každý sa však chce a môže neustále venovať takejto činnosti. V demokracii prenechávajú občania rozhodovanie voleným zástupcom, ktorí zohľadňujú argumenty a prijímajú rozvážne rozhodnutia.

Rozhodnutia zvolených predstaviteľov sú preto kvalitatívne lepšie. Prispievajú k rastu dôvery a presadzovaniu prezieravej politiky.

Politické strany robia politiku zrozumiteľnou.

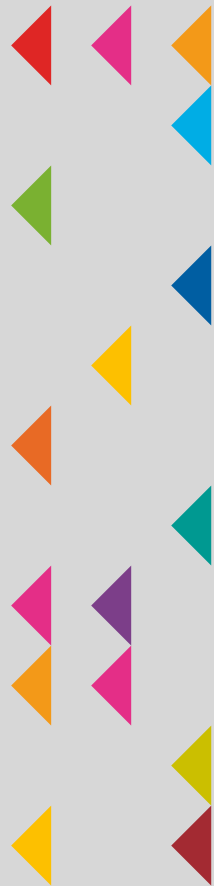
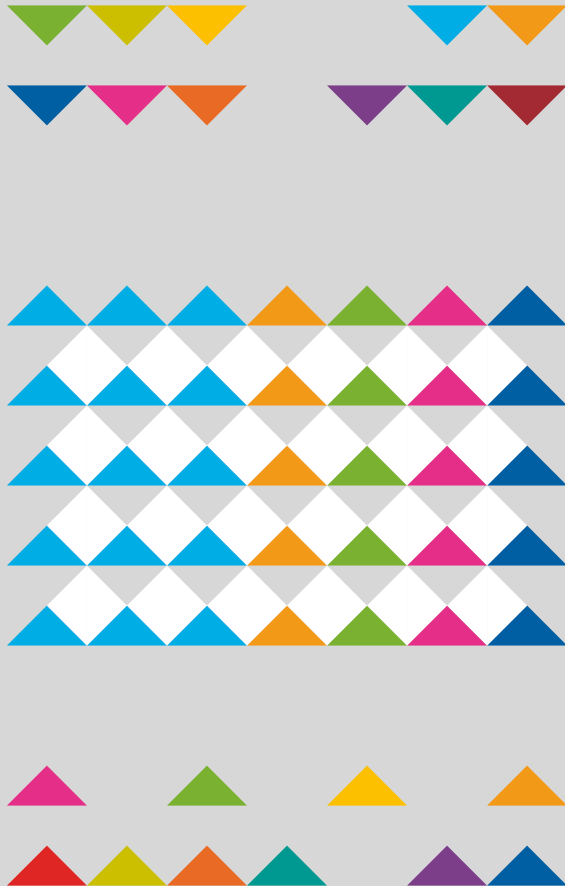
Demokracia žije z občianskej participácie. Možnosť participácie ponúkajú politické strany, v ktorých sa združujú ľudia so spoločnými záujmami a podobnými názormi.

Strany sa zakladajú s dlhodobým zámerom. Ich členovia predkladajú koncepcie a návrhy riešení pre mnohé životné situácie a problémy.

V demokracii je možné kedykoľvek založiť politickú stranu. Podmienkou je, aby dodržiavala základné demokratické pravidlá. Každý sa môže zapojiť do činnosti politickej strany.

Bez politických strán by v spoločnosti nebolo možné vytvárať si názory a prijímať rozhodnutia. Všetci by rozprávali jeden cez druhého. Strany prispievajú k tomu, aby bola politika „priateľská pre užívateľov“.

V demokracii zastupuje každá politická strana iba istú časť spoločnosti. Vďaka slobodnej súťaži strán sa stranícka demokracia stáva skutočne demokratickou. Ak sú aj samotné strany vnútorne organizované demokraticky, potom je taká demokracia lepšia, lebo je stabilnejšia.

Parlament má svoje miesto v centre demokracie.

V parlamente sa verejne rokuje o názoroch, starostiach a záujmoch občanov, ktoré formulujú a predkladajú zvolení poslanci. Následne nachádzajú vhodné kompromisy, schvaľujú a upravujú zákony.

Parlament svojím zložením odzrkadľuje rôznorodosť danej spoločnosti.

V parlamentných systémoch je vláda závislá od väčšiny v parlamente. Poslanci, predovšetkým opoziční, kontrolujú vládu. Vláda sa zameriava na rozličné záujmy spoločnosti v súlade s tým, ako jej ich sprostredkuje parlament.

Poslanci sú pri rozhodovaní slobodní. Tak môžu reagovať na nepredvídateľné udalosti a ďalej sa rozvíjať v dialógu s inými predstaviteľmi parlamentu. Tým je zabezpečené, že parlament je stále schopný konať. Za svoje konanie sa poslanci musia zodpovedať pri voľbách.

Opozícia je potrebná.

Politický boj a výmena názorov patria k demokracii a sú jej žiaducou súčasťou. Nikto nevlastní absolútne pravdy. Demokratická výmena názorov je preto jedinou cestou, ako nachádzať pre spoločnosť najlepšie riešenia a nápady.

Každý môže vysloviť svoj názor a dať najavo svoj súhlas alebo nesúhlas s vládou. Úlohou parlamentnej opozície je sformulovať a predkladať námietky.

Opozícia kontroluje vládu. Jej práva sú osobitne chránené. Parlamentné pravidlá zabezpečujú, že názor opozície bude vypočutý a aj verejnosť mu bude venovať primeranú pozornosť.

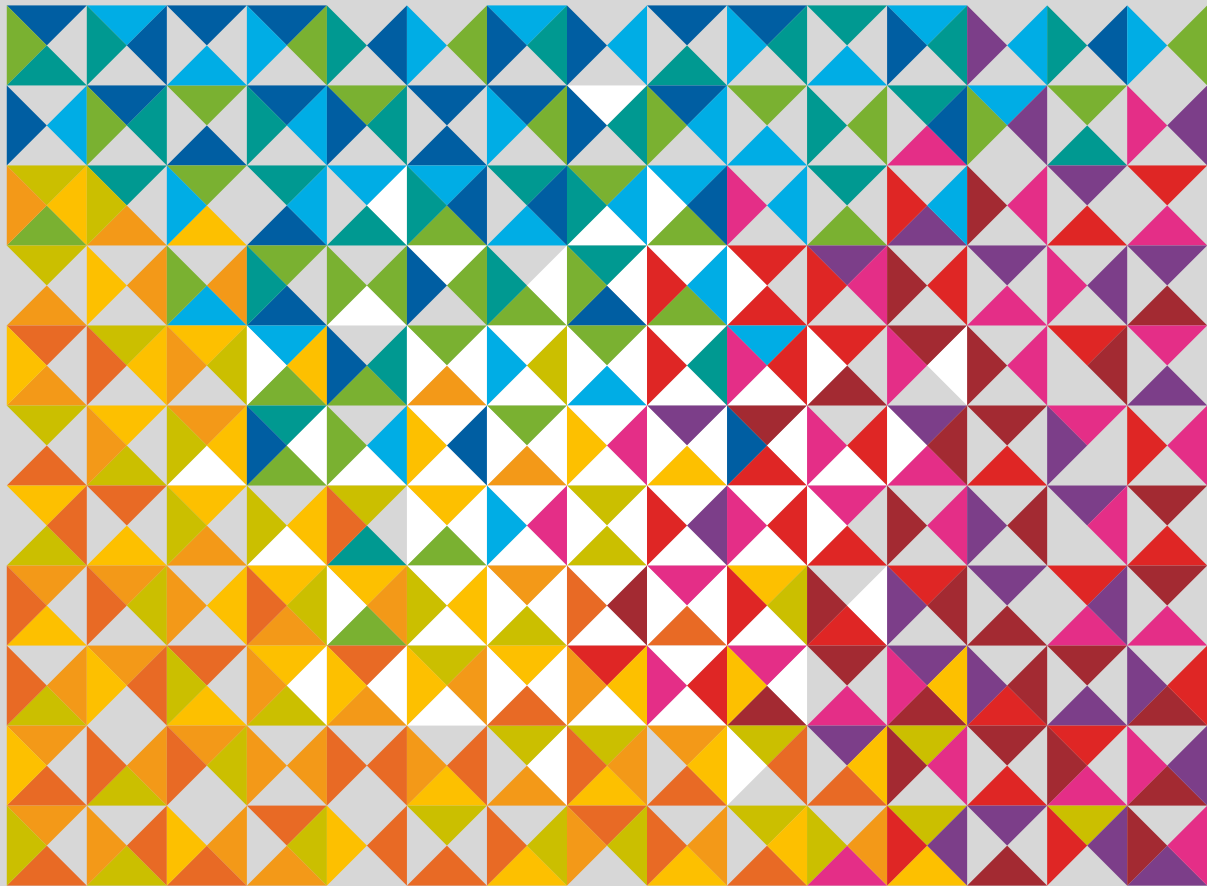

Voľby zaručujú participáciu.

V slobodných voľbách občania rozhodujú o tom, ktorá politická strana bude počas určitého obdobia zastupovať ich záujmy v parlamente a vo vláde.

Pomerný volebný systém umožňuje participáciu, vyvažovanie záujmov a pokojné riešenie sporov. Pri rozdeľovaní mandátov sa berú do úvahy aj menej silné strany a záujmy.

Minimálna percentuálna hranica hlasov potrebných na vstup do parlamentu zabraňuje tomu, aby sa do parlamentu dostalo príliš veľa strán. Tým sa zabezpečuje schopnosť vládnuť a stabilita štátu.

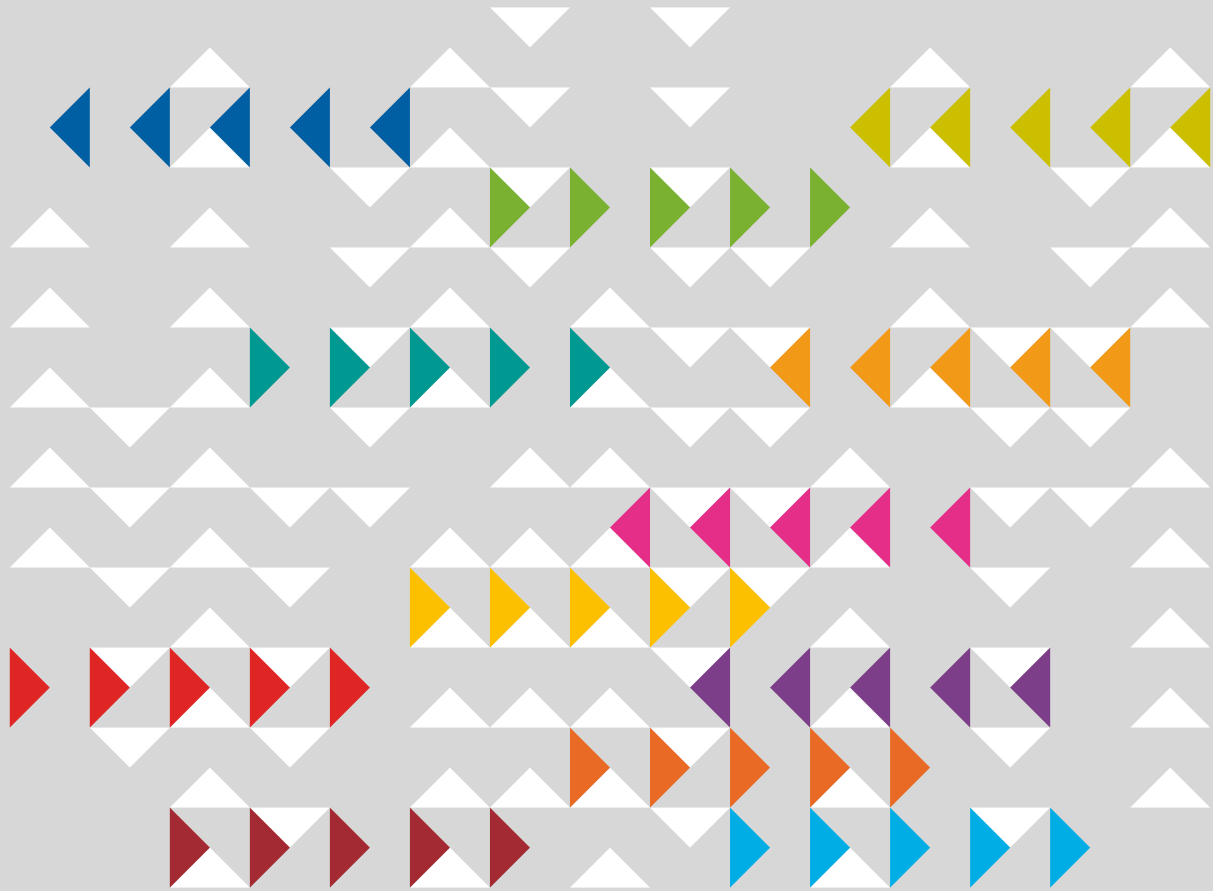
Vzájomná kontrola bráni zneužívaniu moci.

Každý by mal mať možnosť žiť v mieri. Štát sa stará o poriadok a bezpečnosť.

V demokracii mu za tým účelom občania prenechávajú moc. Aby nedochádzalo k zneužívaniu moci a svojvôli, rozdeľuje sa moc medzi rôzne inštitúcie. Tieto inštitúcie sa vzájomne kontrolujú.

Oddelené inštitúcie však musia dokázať aj spolupracovať. Inak sa spoločnosť ako celok rozpadne. V parlamentnej demokracii závisí vláda od podpory parlamentnej väčšiny. Kontrolu vykonávajú poslanci a predovšetkým opozícia.

Bez delby mocí by bola demokracia tyraniou.

Bez právneho štátu neexistuje demokracia.

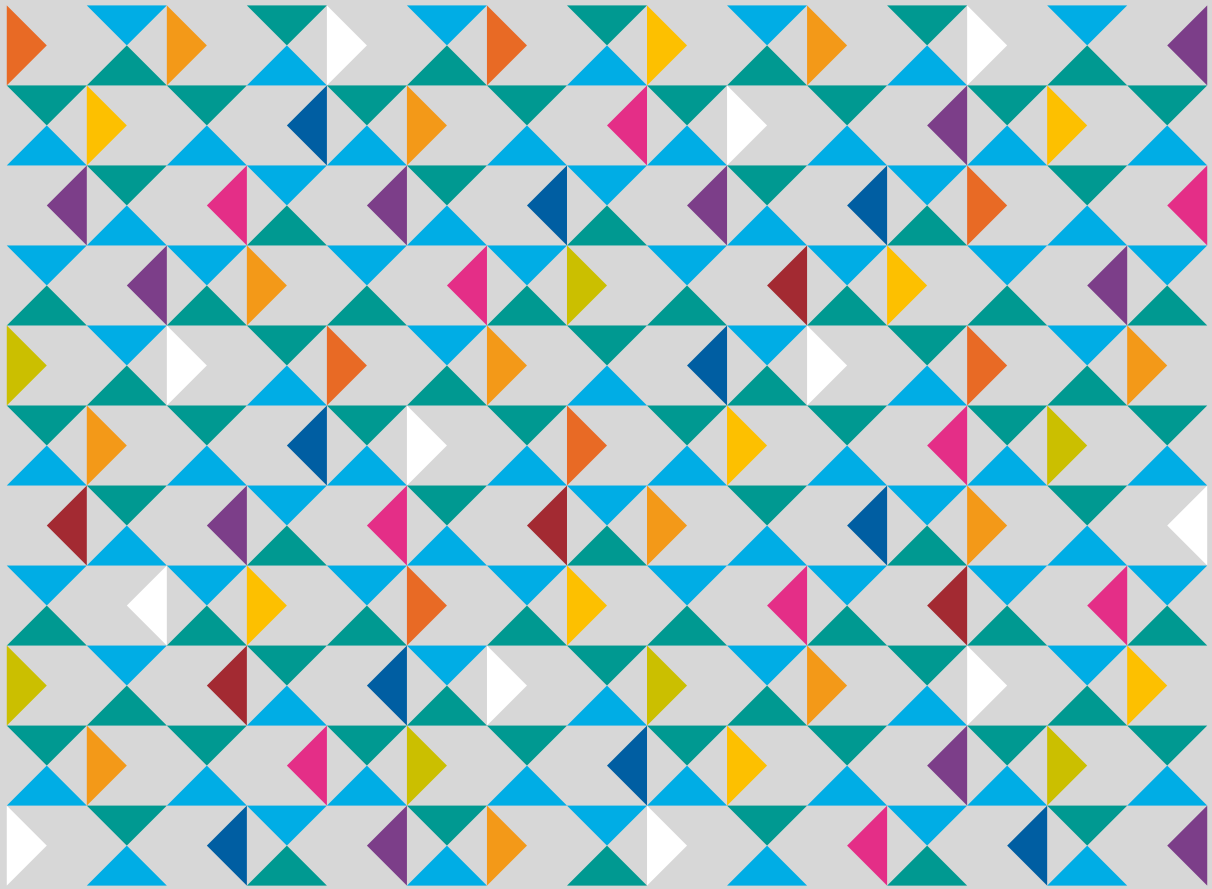
Spolužitie veľkého množstva ľudí si vyžaduje spoločné pravidlá.

V právnom štáte platia zákonné normy nielen medzi občanmi navzájom, ale aj vo vzťahu medzi štátom a občanmi a tiež pre štát samotný.

Všetko konanie štátu musí byť viazané zákonmi a zrozumiteľné. Vďaka tomu nadobúdajú občania právnu istotu.

V právnom štáte sú občania chránení nezávislými súdmi pred svojvoľnými zásahmi štátu. Ich ľudské práva sú rešpektované. Všetci občania sú si pred zákonom rovní.

Fungujúci právny štát je teda základom každej demokracie.

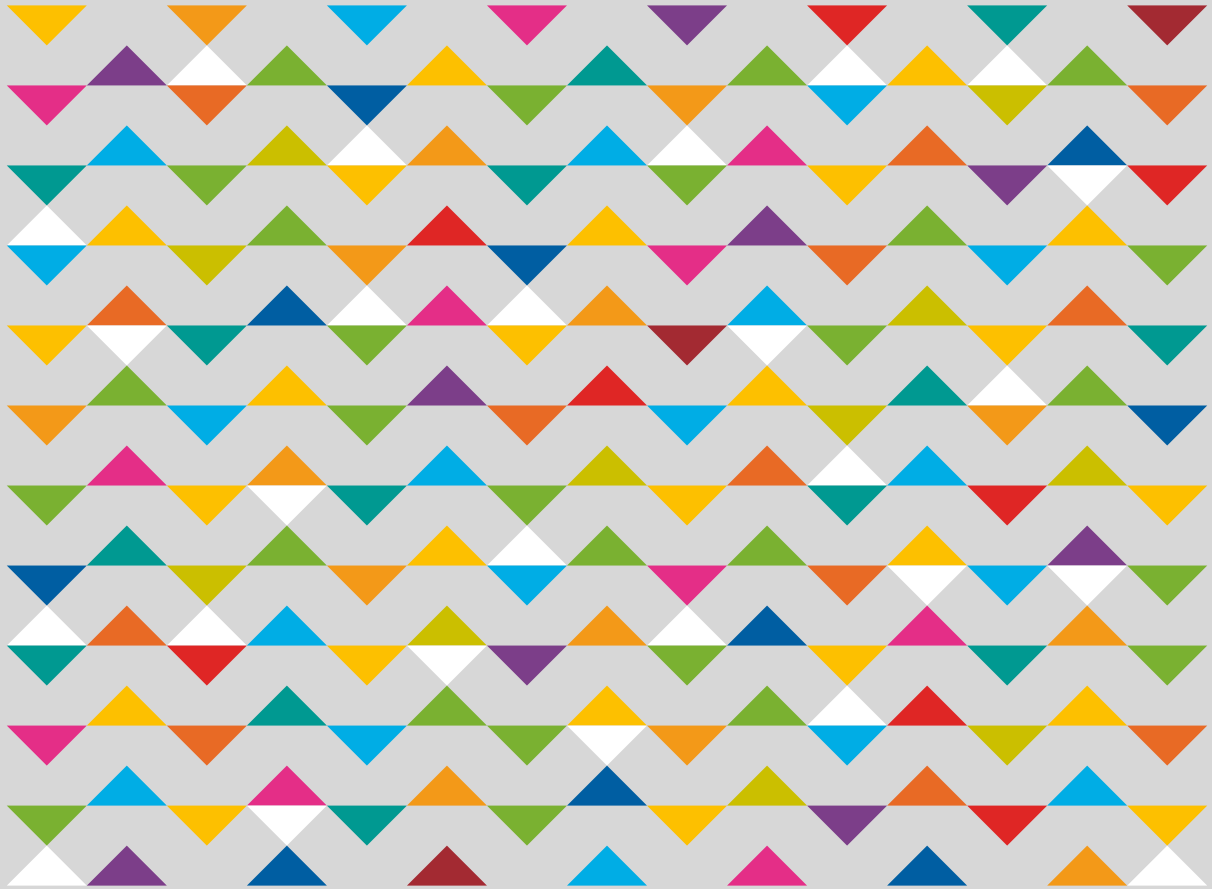

Demokracia potrebuje informovanú verejnosť.

V médiách sa dozvedáme o svete, v ktorom sa toho veľa deje. Každý človek má mať slobodný prístup k informáciám o dianí vo svete. Každý má mať možnosť slobodne vyjadriť svoj názor. K tomu potrebujeme slobodné, silné a rôznorodé médiá.

Médiá informujú verejnosť, objasňujú pozadie udalostí a podieľajú sa na tvorbe verejnej mienky. Médiá kontrolujú politikov, ale aj štátne inštitúcie, cirkvi a združenia.

V demokracii sú slobodné médiá dôležitým spojovacím článkom medzi politikou a obyvateľmi krajiny. Politické ciele a programy sú známe až vtedy, keď sa zverejnia prostredníctvom médií. Politické strany potrebujú takýto nástroj na to, aby sa mohli verejne prezentovať. Len vďaka tomu majú možnosť získať medzi občanmi demokratickým spôsobom väčšinu.

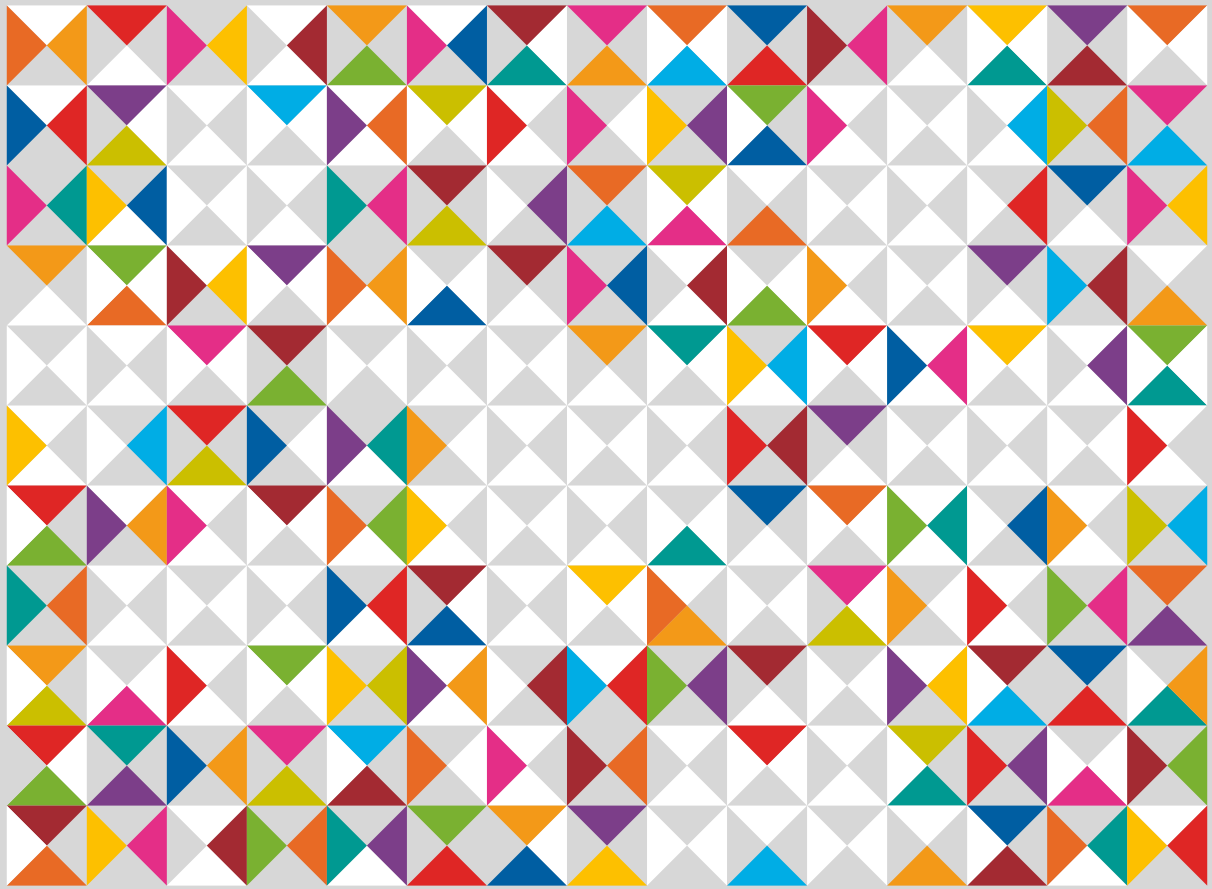

Demokracia je lepšia, keď je orientovaná sociálne.

Demokracia je lepšia, keď sa riadi princípmi sociálneho trhového hospodárstva, ktoré zabezpečujú, že v hospodárskej súťaži platia férové pravidlá a slabším občanom je zabezpečená ochrana.

Pre štát je dôležité, ako funguje spolužitie občanov v spoločnosti. Sociálny štát sa stará o to, aby človek žil v dôstojných podmienkach. Preto poskytuje napríklad poistenie pre zamestnancov v prípade choroby alebo nezamestnanosti, ako aj starobné dôchodkové poistenie.

V sociálnom štáte sa politika zameriava na to, aby vytvárala rovnosť šancí pre všetkých.

Občania to majú v rukách.

Demokratické inštitúcie potrebujú podporu občanov. Občania majú byť aktívni. Život jednotlivca je dobrý iba vtedy, keď žije v dobre fungujúcom spoločenstve ľudí.

Demokracia si vyžaduje kompromisy, nie nepokoje a výtržnosti. Demokrati sa navzájom počúvajú a rešpektujú iné názory. Demokracia je lepšia, keď sa predkladajú seriózne argumenty a zachováva sa pokojný tón.

Slobodná demokracia je moderná a otvorená svetu. Láska k vlasti ide ruka v ruke s princípmi republiky. Demokratická ústava prispieva k vytváraniu politickej identity krajiny. Každý môže patriť do spoločenstva, ak uzná jeho pravidlá a uplatňuje jeho hodnoty vo svojom živote.

Spolu tvoria občania spoločnosť, na ktorú môžu byť hrdí.

Táto publikácia je k dispozícii aj v nemčine, angličtine, francúzštine, španielčine a ukrajinčine.

Autori

**Franziska Fislage, Dr. habil. Karsten Grabow, Nico Lange, Tobias Montag,
Dr. Franziska Rinke, Daphne Wolter**

Preklad

Taida Ondrovičová

Redakčná a jazyková úprava:

Peter Goliaš, Gabriela Tibenská, Ján Fabičovic

Vydavateľ ďakuje pánovi Petrovi Goliašovi z INEKO za odbornú spoluprácu pri preklade.

Kontaktná osoba v Nadácii Konrada Adenauera v Nemecku

Franziska Fislage, koordinátorka pre demokraciu, strany a spoločnosť

Franziska.Fislage@kas.de

Kontakt na Nadáciu Konrada Adenauera na Slovensku

info.bratislava@kas.de, www.kas.de/bratislava

Konrad
Adenauer
Stiftung

www.kas.de